

УДК 657.1:001

JEL Classification: M40

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.13\(46\).2.192-202](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.13(46).2.192-202)**О.Б. Пугаченко**, доц., канд. екон. наук**Д.М. Коява**, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти*Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна,*

Організація бухгалтерського обліку: наукові погляди на суть і зміст терміну

Стаття присвячена дослідженню суті і змісту терміну «організація бухгалтерського обліку» у літературних джерелах та на рівні профільного законодавства із узагальненням спільних рис та представленням авторського розуміння цього поняття.

Досліджено понад 30 визначень суті і змісту терміну «організація бухгалтерського обліку», що наведено в літературних джерелах. Встановлено, що хоча в профільному Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» є окремий розділ «Організація та ведення бухгалтерського обліку», проте саме визначення цього поняття відсутнє. Узагальнено спільні та відмінні риси у поглядах науковців і практиків на визначення змісту організації бухгалтерського обліку. З'ясовано, що переважна більшість дослідників трактують організацію бухгалтерського обліку як «сукупність (комплекс) заходів власника (керівника) підприємства» та як «сукупність дій зі створення цілісної системи бухгалтерського обліку». Зазначено, що при визначенні суті поняття «організація бухгалтерського обліку» деякі науковці обов'язковою складовою вважають процес (дії) щодо її постійного вдосконалення, а значна їх кількість підкреслює важливість ролі власника (керівника) підприємства для ефективної організації облікових процесів. На основі критичного аналізу суті і змісту терміну «організація бухгалтерського обліку» у наукових джерелах, представлено авторське його трактування, як системи заходів, що забезпечують раціональне ведення облікового процесу на підприємстві з урахуванням його специфіки, форми власності, розміру, галузі діяльності, організаційної структури та вимог чинного законодавства.

Перспективи подальших наукових пошуків передбачають розробку конкретних пропозицій для вдосконалення організації бухгалтерського обліку та формування облікового забезпечення підприємств різних сфер функціонування із врахуванням їх галузевих особливостей та потреб користувачів.

організація бухгалтерського обліку, суть і зміст терміну, літературні джерела, профільне законодавство, погляди науковців, узагальнення, авторське бачення

Постановка проблеми. Необхідність організації бухгалтерського обліку зумовлена тим, що облік є основним джерелом інформації про фінансово-господарську діяльність підприємства. В Україні законодавчо визначено, що «бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться підприємством. Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку» [29].

Наразі організація бухгалтерського обліку є не лише юридичною вимогою (грамотно організована облікова система забезпечує ефективне управління, дотримання законодавства та фінансову стабільність), а й необхідним інструментом управління, контролю та розвитку будь-якого підприємства. Належним чином організований облік забезпечує зниження витрат на його ведення, автоматизацію облікових процесів, чітко розмежовує обов'язки працівників та створює основу для прийняття правильних рішень і захисту інтересів власників.

Організація бухгалтерського обліку передбачає процес побудови та впровадження його ефективної системи, що охоплює формування облікової політики підприємства, організацію роботи бухгалтерської служби, вибір форми бухгалтерського обліку, якісне документування господарських операцій та формування, перевірку і подання фінансової, податкової, статистичної й управлінської звітності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджуючи теоретичні аспекти

організації бухгалтерського обліку, особливу увагу її суті і змісту приділяли Грилицька А., Микитюк Д. і Чорноморець М.[12], Домбровська Н.[14], Качмар О.[18]. Васільєва Л. і Чепець О. розглядали поняття та основні передумови раціональної організації обліку [5]. Губарик О. і Дилевої О. організацію обліку представили як основу інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємств [13]. Дубініна М., Сирцева С., Чебан Ю., Дубінін В., Лугова О. і Хомяк Н. охарактеризували сучасні проблеми та перспективи вдосконалення організації бухгалтерського обліку в країнах Євросоюзу [15]. Фабіянська В. узагальнила сутність організації бухгалтерського обліку [41].

Організацію обліку окремих об'єктів ґрунтовно досліджували: Петренко А. і Попова В. щодо основних засобів [27]; Тарасова Г. і Гулевич С. у частині виробничих запасів [39]; Слесар Т. і Шара Є. стосовно власного капіталу [34]; Візіренко С. у співавторстві з Агарковою О. – процесу реалізації готової продукції [6], з Іваніцьким К. – розрахунків із контрагентами [7], з Пелехун І. – витрат та калькулювання собівартості будівельно-монтажних робіт [8].

Також особливості організації обліку та формування облікового забезпечення розглядалися в авторських дослідженнях [30, 31, 32, 33].

Проте, незважаючи на значний науковий доробок, все ще залишаються невіршеними питання суті і змісту терміну «організація бухгалтерського обліку».

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження суті і змісту терміну «організація бухгалтерського обліку» у літературних джерелах та у профільному законодавстві із узагальненням спільних рис та представленням авторського розуміння цього поняття.

Виклад основного матеріалу. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» затверджено розділ III «Організація та ведення бухгалтерського обліку», який містить ст. 8 «Організація бухгалтерського обліку на підприємстві», ст. 9 «Первинні документи та реєстри бухгалтерського обліку» та ст. 10 «Інвентаризація активів і зобов'язань». Законодавчо закріплено, що бухгалтерський облік на підприємстві ведеться безперервно з дня його реєстрації до його ліквідації. «Питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належать до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) відповідно до законодавства та установчих документів» [29]. Крім того, «керівник підприємства зобов'язаний створити необхідні умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, забезпечити неухильне виконання всіма підрозділами, службами та працівниками, причетними до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера щодо дотримання порядку оформлення та подання до обліку первинних документів» [29].

Незважаючи на наявність окремого розділу щодо організації бухгалтерського обліку в профільному законодавстві, визначення самого терміну «організація бухгалтерського обліку» відсутнє. Дослідники по різному трактують його суть і зміст залежно від сфери наукових інтересів, практичного досвіду та власного розуміння.

Так, Ачкасов А. та Косяк А. упевнені, що організація бухгалтерського обліку – це «сукупність заходів власника (керівника) підприємства, які мають цілеспрямований характер щодо створення, забезпечення, постійного впорядкування і вдосконалення функціонування системи бухгалтерського обліку та здійснення його процесу на підприємстві» [1, с. 9].

Бутинець Ф., Войналович О. і Томашевська І. трактують організацію бухгалтерського обліку, як «сукупність заходів власника підприємства, які мають цілеспрямований характер щодо створення, забезпечення, постійного впорядкування і вдосконалення функціонування системи бухгалтерського обліку та здійснення його

процесу на підприємстві» [2, с. 41]. А, в іншому виданні, Бутинець Ф., Олійник О., Шигун М. і Шулепова С. зазначають, що організація бухгалтерського обліку – це «цілеспрямована діяльність керівників підприємства зі створення, постійного впорядкування та удосконалення системи бухгалтерського обліку з метою забезпечення інформацією внутрішніх та зовнішніх користувачів» [3, с. 40].

Васільєва Л. і Чепець О. наголошують, що організація – це «один із найбільш відповідальних етапів створення підприємства та підготовки його до ефективної діяльності. Для того, щоб процес організації бухгалтерського обліку відбувся, потрібно щоб власник підприємства застосував заходи, які були б направлені на забезпечення реєстрації фактів господарського життя, їх узагальнення з метою отримання необхідної інформації для складання звітності та прийняття управлінських рішень» [5, с. 31].

Войналович О. під організацією бухгалтерського обліку розуміє «сукупність заходів з упорядкування облікової роботи, які здійснює адміністрація підприємства за дорученням власника задля забезпечення виконання завдань бухгалтерського обліку на відповідному етапі розвитку суспільства» [9, с. 38].

Гарасим П., Приймак С., Гарасим М. вважають, що під організацією бухгалтерського обліку розуміють «сукупність дій зі створення цілісної системи бухгалтерського обліку, функціонування якої спрямоване на забезпечення інформаційних потреб користувачів облікової інформації» [10, с. 15]. Також вони доповнюють авторське визначення додаючи – «включаючи вибір форм організації та формування матеріального й інформаційного забезпечення облікового процесу» [10, с. 8].

Гоголь Т. зазначає, що організація бухгалтерського обліку – це «впорядкування окремих складових елементів бухгалтерського обліку в цілісну систему з чітко встановленими характеристиками, логічною структурою її компонентів: об'єктів організації бухгалтерського обліку; форми організації бухгалтерського обліку; технічних та інших засобів організації бухгалтерського обліку; загальнонаукових та специфічних методів і способів дослідження, що взаємодіють у встановлених послідовних часових стадіях, причому послідовність є загальною на всіх етапах організації бухгалтерського обліку» [11, с. 94].

Гриліцька А., Микитюк Д. і Чорноморець М. переконані, що «організація бухгалтерського обліку є комплексним поняттям, яке передбачає сукупність дій, що спрямовані на створення та вдосконалення цілісної системи бухгалтерського обліку. Ця система містить поєднання методичних, нормативно-правових, організаційних та технічних елементів бухгалтерського обліку у конкретно визначених умовах для подальшого забезпечення інформаційних потреб користувачів економічно-облікової інформації» [12, с. 77].

Губарик О. і Дилевої О. наголошують, що «у практичному розумінні організація бухгалтерського обліку – це комплекс заходів власника підприємства, або уповноваженого ним органу, направлених на забезпечення реєстрації фактів господарського життя та узагальнення їх з метою отримання необхідної інформації для складання звітності та прийняття управлінських рішень» [13].

Домбровська Н. узагальнює, що «організація обліку з одного боку – це певне впорядкування елементів методу в систему з метою його організаційного, інформаційного та технічного забезпечення і є засобом для здійснення контролю за власністю підприємства, а з другого – означає раціональну організацію бухгалтерської служби» [14, с. 188].

Івахненко С. тлумачення організації бухгалтерського обліку розглядає і як побудову системи обліку, і як системний підхід до організації обліку як важливої функції управління, і як управління обліковим персоналом [16, с. 111-118]

Карпушенко М. зазначає, що організація бухгалтерського обліку – це «система впорядкованих дій зі створення системи бухгалтерського обліку, що включає складання облікових реєстрів і первинних носіїв облікової інформації, облікову політику підприємства, організацію облікового процесу» [17, с. 6].

Качмар О. відзначає, що «організація бухгалтерського обліку – це комплексне поняття, яке включає сукупність дій зі створення та постійного удосконалення цілісної системи бухгалтерського обліку, яка включає поєднання нормативно-правових, методичних, технічних та організаційних елементів бухгалтерського обліку у конкретно визначених умовах з метою забезпечення інформаційних потреб користувачів обліково-економічної інформації» [18].

Кужельний М. і Левицька С. під організацією бухгалтерського обліку розуміють систему «умов та елементів побудови облікового процесу з метою отримання достовірної та своєчасної інформації про господарську діяльність підприємства, здійснення контролю за раціональним використанням виробничих ресурсів і готової продукції» [19, с. 5].

Кундря-Висоцька О. під організацією обліку розуміє «цілеспрямоване вдосконалення механізму, структури і процесів обліку, впорядкування всіх елементів системи бухгалтерського обліку» [20, с. 12].

Лень В. вважає, що організація бухгалтерського обліку – це і «сукупність дій зі створення цілісної системи бухгалтерського обліку, підтримання і підвищення рівня її організованості, функціонування якої спрямоване на забезпечення інформаційних потреб користувачів облікової інформації, включаючи вибір форм організації та формування матеріального й інформаційного забезпечення облікового процесу» [24, с. 10]; і «науково обґрунтована сукупність умов, за яких найбільш економічно й раціонально здійснюється збір, оброблення і зберігання бухгалтерської інформації з метою оперативного контролю за ефективним використанням майна підприємства та надання користувачам неупередженої інформації для прийняття управлінських рішень» [24, с. 10].

Лузан Ю., Михайлов М. і Жук В. запевняють, що організація бухгалтерського обліку – це «комплекс заходів керівника (власника) підприємства, спрямованих на забезпечення збору, реєстрації та узагальнення фактів господарської діяльності з метою отримання достовірної інформації для прийняття управлінських рішень» [23, с. 108].

Мелень О. стверджує, що організація бухгалтерського обліку це і «система умов та елементів побудови процесу обліку з метою отримання достовірної та своєчасної інформації про господарську діяльність підприємства та вчиненням контролю за раціональним використанням робочих ресурсів і готової продукції» [21, с. 6]; і «цілеспрямована діяльність керівника підприємства щодо створення, постійному впорядкуванню і вдосконаленню системи бухгалтерського обліку з метою забезпечення інформацією внутрішніх і зовнішніх користувачів» [21, с. 6]; і «один з найбільш відповідальних етапів створення підприємства і підготовки його до ефективної діяльності» [21, с. 6]. Також вона зазначає, що організація бухгалтерського обліку являє собою певну систему в якій є: свої вхідні і вихідні потоки елементів, наявність зв'язку між ними, цілісність і єдність елементів, відносна самостійність і виражене управління.

Мельник О. вважає, що організація бухгалтерського обліку – це і «цілеспрямоване впорядкування та вдосконалення механізму, структури і процесів бухгалтерського обліку в умовах конкретного підприємства» [22, с. 5]; і «науково обґрунтована сукупність умов, за яких найбільш економічно і раціонально здійснюється збір, обробка і зберігання бухгалтерської інформації з метою оперативного контролю за ефективним використанням майна підприємства та надання користувачам неупередженої інформації для прийняття управлінських рішень» [22, с. 5]

Островецька Р. організацію бухгалтерського обліку розглядає як «сукупність цілеспрямованих процесів або дій зі створення, функціонування, упорядкування та постійного удосконалення системи бухгалтерського обліку з метою забезпечення внутрішніх та зовнішніх користувачів обліково-економічною інформацією, необхідною для прийняття управлінських рішень» [26, с. 12].

Пархоменко В. і Жук В. організацію обліку трактують, як систему дій, «необхідних для побудови облікового процесу з метою отримання інформації про господарські процеси, їх групування залежно від економічного значення та реєстрація у відповідних регістрах, здійснення контролю за раціональним використанням виробничих ресурсів» [4, с. 38].

Слесар Т. і Шара Є. організацію бухгалтерського обліку трактують як «сукупність методів, способів, заходів, які забезпечують оптимальне функціонування системи бухгалтерського обліку та її подальший розвиток на підприємстві відповідно до мети, цілей та місії з метою отримання зрозумілої, достовірної, доречної та зіставної інформації про господарську діяльність підприємства» [34, с. 149].

Сльозко Т. вважає, що організація обліку – це «науково-обґрунтована сукупність умов, за яких найбільш економічно і раціонально здійснюється збір, обробка і зберігання бухгалтерської інформації з метою оперативного контролю за правильним використанням майна підприємства та надання користувачам неупередженої фінансової звітності» [35, с. 12-13].

Сопко В. переконує, що організація бухгалтерського обліку – це «порядок відповідного розміщення і взаємного зв'язку його елементів (частин), формуючих бухгалтерський облік у систему» [36, с. 61]; у співавторстві із Завгороднім В., що – це «система методів, способів та засобів, які забезпечують оптимальне його функціонування та подальший розвиток» [37, с. 4].

Сук П. стверджує, що організація обліку – це «комплекс заходів, спрямованих на створення раціональної системи бухгалтерського обліку та ведення його відповідно до діючих вимог і завдань» [38, с. 49].

Труш Ю., Король Г. і Потрус Н. під організацією обліку розуміють «процес створення та постійного удосконалення трудового і облікового процесів, методологічного і методичного забезпечення обліку задля надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації для прийняття управлінських рішень» [40, с. 10].

Фабіянська В. запевняє, що організація бухгалтерського обліку – це «комплекс заходів з налагодження та постійного вдосконалення системи бухгалтерського обліку на підприємстві відповідно до потреб його управління, що розробляють з урахуванням особливостей діяльності підприємства, а саме: форми власності, виду та обсягу діяльності» [41, с. 220-221].

На наш погляд, організація бухгалтерського обліку – це система заходів, що забезпечують раціональне ведення облікового процесу на підприємстві з урахуванням його специфіки, форми власності, розміру, галузі діяльності, організаційної структури та вимог чинного законодавства.

У таблиці 1 узагальнено інформацію щодо суті визначення терміну «організація бухгалтерського обліку» в літературних джерелах.

Має місце і таке, дещо обмежене на наш погляд, трактування організації бухгалтерського обліку – «послуга, яка передбачає передачу функцій щодо ведення бухгалтерського, а також податкового обліку спеціалізованій фірмі на підставі попередньо укладеного договору» [25].

Таблиця 1 – Узагальнена інформація щодо суті визначення терміну «організація бухгалтерського обліку» в літературних джерелах

Автор	Сукупність (комплекс) заходів власника (керівника) підприємства	Цілеспрямована діяльність керівників підприємства	Сукупність дій зі створення цілісної системи бухгалтерського обліку	Впорядкування окремих складових елементів бухгалтерського обліку в цілісну систему	Система впорядкованих дій зі створення системи бухгалтерського обліку	Цілеспрямоване вдосконалення	Система умов та елементів побудови облікового процесу	Науково обґрунтована сукупність умов	Сукупність (система) методів, способів, заходів
Ачкасов А., Косяк А. [1, с. 9]	+								
Бутинець Ф., Войналович О., Томашевська І. [2, с. 41]	+								
Бутинець Ф., Олійник О., Шигун М., Шулепова С. [3, с. 40]		+							
Васільєва Л., Чепець О. [5, с. 31]	+								
Войналович О. [9, с. 38]	+								
Гарасим П., Приймак С., Гарасим М. [10, с. 15]			+						
Гоголь Т. [11, с. 94]				+					
Гриліцька А., Микитюк Д., Чорноморець М. [12, с. 77]			+						
Губарик О., Дилевой О. [13]	+								
Домбровська Н. [14, с. 188]				+					
Карпушенко М. [17, с. 6]					+				
Качмар О. [18]			+						
Кужельний М., Левицька С. [19, с. 5]							+		
Кундря-Висоцька О. [20, с. 12]						+			
Лень В. [24, с. 10]			+					+	
Лузан Ю., Михайлов М., Жук В. [23, с. 108]	+								
Мелень О. [21, с. 6]		+					+		
Мельник О. [22, с. 5]						+			
Островерха Р. [26, с. 12]			+						
Пархоменко В., Жук В. [4, с. 38]					+				
Слесар Т., Шара Є. [34, с. 149]									+
Сльозко Т. [35, с. 12-13]								+	
Сопко В. Завгородній В. [37, с. 4]									+
Сук П. [38, с. 49]	+								
Фабіянська В. [41, с. 220-221]			+						

Джерело: розроблено авторами

Слід зазначити, що при визначенні суті поняття «організація бухгалтерського обліку» деякі науковці обов'язковою складовою вважають процес (дії) щодо її

постійного вдосконалення, зокрема: Ачкасов А. і Косяк А. [1, с. 9]; Бутинець Ф., Войналович О. і Томашевська І. [2, с. 41]; Бутинець Ф., Олійник О., Шигун М. і Шулепова С. [3, с. 40]; Гриліцька А., Микитюк Д. і Чорноморець М. [12, с. 77]; Качмар О. [18]; Кундря-Висоцька О. [20, с. 12]; Лень В. [24, с. 10]; Мелень О. [21, с. 6]; Мельник О. [22, с. 5]; Островерха Р. [26, с. 12]; Сопко В. і Завгородній В. [37, с. 4]; Труш Ю., Король Г. і Потрус Н. [40, с. 10]; Фабіянська В. [41, с. 220-221].

Ми підтримуємо думку Правдюк Н. і Бурко К., які вважають, що «раціональна організація обліку дозволяє вдосконалювати документування господарських операцій і документооборот, обробку інформаційних даних у бухгалтерському обліку, ефективно використовувати робочий час облікових працівників, здійснювати точний, своєчасний і дієвий облік за найменших витрат сил і засобів на його ведення, забезпечує узгоджену ритмічну працю на всіх етапах облікового процесу» [28, с. 4].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, хоча в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» є окремий розділ «Організація та ведення бухгалтерського обліку», проте саме визначення цього поняття відсутнє.

Науковці-дослідники трактують організацію бухгалтерського обліку:

- як «сукупність (комплекс) заходів власника (керівника) підприємства» - у 7 джерелах;
- як «сукупність дій зі створення цілісної системи бухгалтерського обліку» - у 6 джерелах;
- як «цілеспрямовану діяльність керівників підприємства»;
- як «впорядкування окремих складових елементів бухгалтерського обліку в цілісну систему»;
- як «систему впорядкованих дій зі створення системи бухгалтерського обліку»;
- як «цілеспрямоване вдосконалення»;
- як «систему умов та елементів побудови облікового процесу»;
- як «науково обґрунтовану сукупність умов»;
- як «сукупність (систему) методів, способів, заходів» - у 2 джерелах.

Переважає більшість дослідників, як спільну рису в трактуванні суті організації бухгалтерського обліку, виділяють поняття «сукупність» у контексті певних дій чи заходів. Також значна кількість науковців підкреслює важливість ролі власника (керівника) підприємства для ефективної організації облікових процесів.

На основі критичного аналізу суті і змісту терміну «організація бухгалтерського обліку» у наукових джерелах, представлено авторське його трактування, як системи заходів, що забезпечують раціональне ведення облікового процесу на підприємстві з урахуванням його специфіки, форми власності, розміру, галузі діяльності, організаційної структури та вимог чинного законодавства.

Отже, якісна організація бухгалтерського обліку має за мету забезпечення формування достовірної, повної та своєчасної інформації для прийняття управлінських рішень, складання звітності та виконання податкових зобов'язань суб'єктами усіх видів діяльності.

Перспективи подальших наукових пошуків передбачають розробку конкретних пропозицій для вдосконалення організації бухгалтерського обліку та формування облікового забезпечення підприємств різних сфер функціонування із врахуванням їх галузевих особливостей та потреб користувачів.

Список літератури

1. Ачкасов А.Є., Косяк А.П. Конспект лекцій з дисципліни «Організація обліку». Х.: ХНАМГ, 2010.

- 134 с.
2. Бутинець Ф.Ф., Войналович О.П., Томашевська І.Л. Організація бухгалтерського обліку: підручник; за ред. Ф.Ф. Бутинця. Житомир: Рута, 2006. 528 с.
 3. Бутинець Ф.Ф., Олійник О.В., Шигун М.М., Шулепова С.М. Організація бухгалтерського обліку: навчальний посібник для студентів вузів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит»; 4-те вид., доп. і перероб. Житомир: ЖІТІ, 2005. 576 с.
 4. Бухгалтерський облік на підприємствах АПК. Т. 1: посіб. по застосув. нормат.-метод. док. з бух. обліку в Україні; за ред.: В.М. Пархоменка, В.М. Жука. К.: ІАЕ, 2004. 826 с.
 5. Васільєва Л.М., Чепець О.Г. Поняття та основні передумови раціональної організації обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 14. С. 31-33.
 6. Візіренко С.В., Агаркова О.В. Організація обліку процесу реалізації готової продукції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 24. С. 36-42. DOI: <https://doi.org/10.32702/23066814.2018.24.36>.
 7. Візіренко С.В., Іваніцький К.В. Організація обліку розрахунків з контрагентами. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 23. С. 58-63. DOI: <https://doi.org/10.32702/23066814.2020.23.58>.
 8. Візіренко С.В., Пелехун І.І. Організація обліку витрат та калькулювання собівартості будівельно-монтажних робіт. *Сталий розвиток економіки*. 2017. № 4 (37). С. 107-113.
 9. Войналович О.П. Організація бухгалтерського обліку: теоретико-методичні засади: дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04; Національний аграрний університет. К, 2006. 189 с.
 10. Гарасим П.М., Приймак С.В., Гарасим М.П. Організація обліку і звітності: Навчальний посібник. Львів: «Українські технології», 2012. 330 с.
 11. Гоголь Т.А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу: монографія. Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2014. 384 с.
 12. Грилицька А.В., Микитюк Д.В., Чорноморець М.В. Теоретичні аспекти організації бухгалтерського обліку на підприємстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 12. Ч. 1. С. 77-80.
 13. Губарик О.М., Дилевої О.А. Організація обліку як основа інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємств. *Ефективна економіка*. 2017. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5407> (дата звернення: 07.04.2025)
 14. Домбровська Н.Р. Теоретичні основи організації обліку на підприємстві. *Сталий розвиток економіки*. 2011. № 6. С. 184-188.
 15. Дубініна М., Сирцева С., Чебан Ю., Дубінін В., Лугова О., Хомяк Н. Організація бухгалтерського обліку в країнах європейського союзу: сучасні проблеми та перспективи вдосконалення. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. № 2 (43). С. 271-277. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcstrp.2.43.2022.3759>
 16. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку: історія, теорія, перспективи Гильде Є.К. [наук. вид]. Житомир: АСА, 2001. 416 с.
 17. Карпушенко М.Ю. Організація обліку: навч. посібник (для студентів економічних спеціальностей, які навчаються за спеціальністю «Облік і аудит»). Х.: ХНАМГ, 2011. 241 с.
 18. Качмар О.В. Теоретичні основи організації бухгалтерського обліку на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2014. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3367> (дата звернення: 07.04.2025)
 19. Кужельний М.В., Левицька С.О. Організація обліку: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
 20. Кундря-Висоцька О.П. Організація обліку: навч. посіб. К.: Алерта, 2007. 223 с.
 21. Мелень О.В. Організація бухгалтерського обліку: конспект лекцій для студ. спец. «Облік і аудит» всіх форм навч. Х.: НТУ «ХП», 2015. 84 с.
 22. Мельник О.І. Організація бухгалтерського обліку: курс лекцій. Миколаїв: Миколаївського національного аграрного університету, 2018. 95 с.
 23. Методичні рекомендації по організації та веденню бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах України; за ред.: Ю.Я. Лузана, М.Г. Михайлова, В.М. Жука. *Облік і фінанси АПК*. 2005. № 2. С. 106-187.
 24. Організація бухгалтерського обліку: навчальний посібник; за заг. ред. канд. екон. наук, проф. В.С. Леня. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2021. 664 с.
 25. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві / *Сайт Buh.ua*. URL: <https://buh.ua/ua/organization-of-accounting> (дата звернення: 03.04.2025)
 26. Островерха Р.Е. Організація обліку: навч. посіб. [2-ге вид. перероб. та доп.]. К.: «Центр учбової літератури», 2012. 568 с.
 27. Петренко А.Я., Попова В.Д. Організація обліку основних засобів та шляхи її вдосконалення. *Економіка і суспільство*. 2018. № 18. С. 994-1001. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-138>

28. Правдюк Н.Л., Бурко К.В. Організація бухгалтерського обліку: методичні вказівки до виконання практичних завдань для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування». [2-ге вид., перероб. і доп.]. Вінниця: ВЦ ВНАУ, 2020. 114 с.
29. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 05.04.2025)
30. Пугаченко О.Б. Організація обліку та формування облікового забезпечення операцій із запасами. *Україна та світ: сучасні парадигми розвитку суспільства: кол. моногр.* Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2024. С. 113-129.
31. Пугаченко О.Б. Удосконалення організації процесу матеріального забезпечення через інтеграцію обліку з іншими функціями управління. *Вісник Тернопільського національного економічного університету.* 2020. Вип. 1. (95) січень-березень. С. 187-199. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.01.187>
32. Пугаченко О.Б., Зарудна Н.Я., Кундеус О.М. Визначення терміну «документооборот» у законодавчих актах і літературних джерелах. *Економіка та суспільство.* 2023. № 47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-57>.
33. Пугаченко О.Б., Фоміна Т.В. Організація обліку розрахунків за податком на доходи фізичних осіб у закладах охорони здоров'я. *Економіка та суспільство.* 2024. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-147>.
34. Слесар Т., Шара Є. Організація технології облікового процесу власного капіталу. *Вісник економіки.* 2021. Вип. 2. С. 145-159. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.02.145>
35. Сльозко Т.М. Організація обліку: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2008. 224 с.
36. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2006. 526 с.
37. Сопко В.В., Завгородній В.П. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: підручник. К.: КНЕУ, 2004. 412 с.
38. Сук П.Л. Предмет і метод організації обліку. *Бухгалтерія в сільському господарстві.* 2006. № 24 (177). С. 49-50.
39. Тарасова Г.О., Гулевич С.В. Організація обліку виробничих запасів підприємства та шляхи його удосконалення. *Економіка і суспільство.* 2018. № 15. С. 896-899.
40. Труш Ю.Т., Король Г.О., Потрус Н.П. Організація обліку. Частина 1. Основи організації обліку: Навч. посібник. Дніпропетровськ: НМетАУ, 2015. 69 с.
41. Фабіянська В. Сутність організації бухгалтерського обліку. *Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє.* 2014. Вип. 19. Ч. 2. С. 214-222.

References

1. Achkasov, A.E., & Kosiak, A.P. (2010). *Lecture notes on the discipline "Organization of Accounting"*. Kharkiv: KhNAMG [in Ukrainian].
2. Butynets, F.F., Voinalovych, O.P., & Tomashevskaya, I.L. (2006). *Organization of accounting*. Zhytomyr: Ruta [in Ukrainian].
3. Butynets, F.F., Oliinyk, O.V., Shygun, M.M. et al. (2005). *Organization of accounting*. Zhytomyr: ZHITI [in Ukrainian].
4. Parkhomenko, V.M., & Zhuk, V.M. (Eds.). (2004). *Accounting at agricultural enterprises*. Kyiv: IAE [in Ukrainian].
5. Vasilieva, L.M., & Chepets, O.G. (2013). Concept and basic prerequisites for rational accounting organization. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 14, 31-33 [in Ukrainian].
6. Vizirenko, S.V., & Aharkova, O.V. (2018). Organization of accounting for the process of selling finished products. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 24, 36-42 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32702/23066814.2018.24.36>
7. Vizirenko, S.V., & Ivanitskyi, K.V. (2020). Organization of accounting for settlements with counterparties. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 23, 58-63 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32702/23066814.2020.23.58>
8. Vizirenko, S.V., & Pelekhun, I.I. (2017). Organization of cost accounting and cost calculation of construction and installation works. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, 4 (37), 107-113 [in Ukrainian].
9. Voinalovych, O.P. (2006). *Organization of accounting: theoretical and methodological principles*. Candidate's thesis. Kyiv: National Agrarian University [in Ukrainian].
10. Harasym, P.M., Pryimak, S.V., & Harasym, M.P. (2012). *Organization of accounting and reporting*. Lviv: "Ukrainski tekhnolohii" [in Ukrainian].
11. Hohol, T.A. (2014). *Accounting and analytical support for the management of small business enterprises*. Chernihiv: Vydavets Lozovyi V.M. [in Ukrainian].

12. Hrylitska, A.V., Mykytiuk, D.V., & Chornomorets, M.V. (2017). Theoretical aspects of the organization of accounting at the enterprise. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, 12, P. 1, 77-80 [in Ukrainian].
13. Hubaryk, O.M., & Dylievoi, O.A. (2017). Organization of accounting as the basis of information support for economic security of enterprises. *Efektivna ekonomika*, 1. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5407> [in Ukrainian].
14. Dombrovska, N.R. (2011). Theoretical foundations of accounting organization in the enterprise. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, 6, 184-188 [in Ukrainian].
15. Dubinina, M., Syrtseva, S., Cheban, Yu., Dubinin, V. et. el. (2022). Organization of accounting in the countries of the European Union: modern problems and prospects for improvement. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2 (43), 271-277 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.43.2022.3759>
16. Ivakhnenkov, S.V. (2001). *Information technologies in the organization of accounting: history, theory, prospects Gilde E.K.* Zhytomyr: ASA [in Ukrainian].
17. Karpushenko, M.Yu. (2011). *Organization of accounting*. Kharkiv: KhNAMG [in Ukrainian].
18. Kachmar, O.V. (2014). Theoretical foundations of accounting organization at the enterprise. *Efektivna ekonomika*, 9. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3367> [in Ukrainian].
19. Kuzhelnyi, M.V., & Levytska, S.O. (2010). *Accounting organization*. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury [in Ukrainian].
20. Kundria-Vysotska, O.P. (2007). *Organization of accounting*. Kyiv: Alerta [in Ukrainian].
21. Melen, O.V. (2015). *Organization of accounting*. Kharkiv: NTU "KhPI" [in Ukrainian].
22. Melnyk, O.I. (2018). *Organization of accounting*. Mykolaiv: Mykolaiv National Agrarian University [in Ukrainian].
23. Luzan, Yu.Ya., Mykhailov, M.G., Zhuk, V.M. (Eds.). (2005). Methodological recommendations for the organization and maintenance of accounting in agricultural enterprises of Ukraine. *Oblik i finansy APK*, 2, 106-187 [in Ukrainian].
24. Len, V.S. (Eds.). (2021). *Organization of accounting*. Chernihiv: Chernihiv Polytechnic National University [in Ukrainian].
25. *Organization of accounting at the enterprise*. <https://buh.ua/ua/organization-of-accounting> [in Ukrainian].
26. Ostroverkha, R.E. (2012). *Organization of accounting*. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury [in Ukrainian].
27. Petrenko, A.Ya., & Popova, V.D. (2018). Organization of accounting for fixed assets and ways to improve it. *Ekonomika i suspilstvo*, 18, 994-1001 [in Ukrainian].
28. Pravdiuk, N.L., & Burko, K.V. (2020). *Organization of accounting*. Vinnytsia: VC VNAU [in Ukrainian].
29. Law of Ukraine on accounting and financial reporting in Ukraine № 996-XIV. (1999, July 16). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> [in Ukrainian].
30. Puhachenko, O.B. (2024). Organization of accounting and formation of accounting support for operations with inventories. *Ukraina ta svit: suchasni paradyhmy rozvytku suspilstva*. Kharkiv: SG NTM "Novyi kurs" [in Ukrainian].
31. Puhachenko, O.B. (2020). Improving the organization of the material support process through the integration of accounting with other management functions. *Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, 1 (95), 187-199 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.01.187>
32. Puhachenko, O.B., Zarudna, N.Ya., & Kundeus, O.M. (2023). Definition of the term "document flow" in legislative acts and literary sources. *Ekonomika ta suspilstvo*, 47. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-57>
33. Puhachenko, O.B., & Fomina, T.V. (2024). Organization of accounting for personal income tax payments in healthcare institutions. *Ekonomika ta suspilstvo*, 64. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-147>
34. Slesar, T., & Shara, E. (2021). Organization of technology of accounting process of own capital. *Visnyk ekonomiky*, 2, 145-159. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.02.145>
35. Sliozko, T.M. (2008). *Organization of accounting*. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury [in Ukrainian].
36. Sopko, V.V. (2006). *Accounting in enterprise management*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
37. Sopko, V.V., & Zavorodnyi, V.P. (2004). *Organization of accounting, economic control and analysis*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
38. Suk, P.L. (2006). Subject and method of accounting organization. *Bukhhalteriia v silskomu hospodarstvi*, 24 (177), 49-50 [in Ukrainian].
39. Tarasova, G.O., & Hulevich, S.V. (2018). Organization of accounting for production inventories of an enterprise and ways to improve it. *Ekonomika i suspilstvo*, 15, 896-899 [in Ukrainian].
40. Trush, Yu.T., Korol, G.O., & Potrus, N.P. (2015). *Organization of accounting. Part 1. Fundamentals of*

- accounting organization*. Dnipropetrovsk: NMetAU [in Ukrainian].
41. Fabiianska, V. (2014). The essence of accounting organization. *Ukrainska nauka: mynule, suchasne, maibutnie*, 19, P. 2, 214-222 [in Ukrainian].

Olha Puhachenko, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)

David Koiava, Postgraduate (student of the third (educational and scientific) level of higher education)

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Accounting Organization: Scientific Views on the Essence and Meaning of the Term

The article is devoted to the study of the essence and meaning of the term "accounting organization" in literary sources and at the level of specialized legislation with a generalization of common features and a presentation of the author's understanding of this concept.

More than 30 definitions of the essence and content of the term "accounting organization" given in literary sources have been studied. It has been established that although the relevant Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine" contains a separate section "Organization and Accounting", the definition of this concept is absent. The common and distinctive features in the views of scientists and practitioners on determining the content of accounting organization are summarized. It is found that the vast majority of researchers interpret accounting organization as "a set (complex) of measures of the owner (manager) of the enterprise" and as "a set of actions to create a holistic accounting system". It is noted that when defining the essence of the concept of "organization of accounting", some scientists consider the process (actions) of its constant improvement to be a mandatory component, and a significant number of them emphasize the importance of the role of the owner (manager) of the enterprise for the effective organization of accounting processes. Based on a critical analysis of the essence and content of the term "accounting organization" in scientific sources, the author's interpretation is presented as a system of measures that ensure the rational management of the accounting process at an enterprise, taking into account its specifics, form of ownership, size, field of activity, organizational structure, and the requirements of current legislation.

Prospects for further scientific research include the development of specific proposals for improving the organization of accounting and the formation of accounting support for enterprises in various fields of operation, taking into account their industry characteristics and user needs.

accounting organization, essence and meaning of the term, literary sources, specialized legislation, views of scientists, generalization, author's vision

Одержано (Received) 07.04.2025

Прорецензовано (Reviewed) 15.04.2025

Прийнято до друку (Approved) 26.05.2025